

Atomizačný verzus globalizačný trend súčasnej medicíny

Povolebný virvar na našej politickej scéne má nepriamo primäť k úvahe o fenoméne globalizácie, ktorý sa denne skloňuje v rádiu, televízií, či novinách... Globalizácia, ktorú lyricky vzaté, už famózne „predspieval“ legendárny John Lennon v nádhornej clivej balade – „Imagine there are no countries...“ je najmä v centre diania medzinárodnej politiky a ekonomiky, osobitne po našom vstupe do zjednotenej Európy. No fenomén globalizácie – považovaný za synonymum „celistvej monokultúry“ – má aj iný rozmer. V záľahe nových poznatkov si ani neuvedomujeme, že v medicíne paralelne popri „atomizácii“ smerujúcej k fragmentácii subspecializovaných odborov prebieha aj proces opačný – a to jej „globalizácia“.

Najnápadnejším prejavom globalizácie medicíny je „anglifikácia“. Angličtina nahradila stredovekú latinu a je nesporné, že pre vedecké vyjadrovanie je ideálnym jazykom. No globalizácia sa netýka len jazyka, ale ovládla aj medicínske myslenie prinášajúc nové koncepcie ako je „evidence-based medicine“ (samozrejme v angličtine). Tento žiaduci trend v diagnostike a liečbe je nepochybne správny a užitočný, ale nesmie byť „otrocky“ ponímaný a viesť k podceňovaniu významu anamnézy, či klinického vyšetrenia chorého dieťaťa.

Revolučným „urýchľovačom“ globalizácie v medicíne sú vymoženosti informačnej technológie, ktoré ohromne uľahčili zbieranie, analýzu a šírenie klinických dát. Súčasná komunikácia, či už na personálnej báze prostredníctvom e-mailu alebo na spoločnej báze prostredníctvom „homepages“ prebieha oveľa rýchlejšie a efektívnejšie.

Vďaka anglifikácii a informatike sú nové vedecké poznatky a prestížne anglofónne časopisy prístupné širokej lekárskej verejnosti, čím sa stierajú medzinárodné hranice v praktickej klinickej medicíne. Z tohto pohľadu sa medicínska veda javí ako „globálny“ produkt monokultúry v intelektuálnej sfére...

No tak ako každý jav, aj globalizácia má svoj rub a líce. Niektorí jej kritici poukazujú na to, že popri nedozeranom význame anglifikácie pri šírení poznatkov sa s užitočnými informáciami šíria aj také, ktoré sú prejavom „módy“ a odporujú miestnym skúsenostiam a zvyklostiam. Príkladom môže byť preceňovanie významu *Helicobacter*, používanie antioxidantov ako „všeliaku“, alebo neprimerané upnutie sa k módnej tematike genetických polymorfizmov, či poruchy metabolizmu lipidov.

Preto sa musíme vyvarovať epigónstvu a holdovaniu efemérnym módnym trendom; nepripustiť stratu národných medicínskych tradícií či „zánik“ lokálnych odborných časopisov.

A čo plynie z globalizácie pre klinickú pediatrickú prax? Moderná pediatria je široký medicínsky odbor infiltrujúci všetky oblasti lekárskej vedy. Výstižne to dokumentuje aj heterogenita príspevkov uverejnených v letnom čísle, ktoré práve dostávate do rúk. Je iba na nás pediatroch, aby sme našli rovnováhu medzi globalizáciou medicínskych poznatkov na jednej strane a atomizáciou medicíny na strane druhej. Verím, že pri hľadaní tej správnej cesty Vám bude na(va)ša „Pediatria pre prax“ nápomocná a užitočná.

Užite si pohodové leto!

prof. MUDr. Ľudmila Podracká, CSc.